

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta, kuuleminen 2.10.2024

KEHA-keskuksen lausunto koskien HE 109/2024 vp eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus) kirjanpitoyksikköön kuuluvat ELY-keskukset, TE-toimistot ja KEHA-keskus. KEHA-keskus perustettiin vuonna 2015 osana hankekokonaisuutta, jonka avulla ELY-keskukset ja TE-toimistot varmistivat hyvän asiakaspalvelun jatkumisen samalla, kun ne joutuivat sopeutumaan merkittävästi ja nopeasti väheneviin toimintamenomäärärahoihinsa.

Hallitus on päättänyt merkittävistä julkisen talouden sopeuttamistoimista sekä hallitusohjelmassa että kevään 2024 julkisen talouden suunnitelmassa. KEHA-keskus kirjanpitoyksikön toimintamenomäärärahat on budjetoitu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan pääluokkaan. Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan toimintamenosäästöt vuodelle 2025 ovat 24,7 milj. euroa. KEHA-keskus kirjanpitoyksikön toimintamenomäärärahat on vuonna 2025 budjetoitu talousarviolille 32.01.02 Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot. Ao. momentille kohdistuu n. 12,4 milj. euron säästö vuodelle 2025.

TE-palvelu-uudistus

TE-palvelut siirtyvät kuntiin 1.1.2025. TE-toimistot ja kuntakokeilut lakkaavat. Henkilöstöä siirtyy ao. tehtävien myötä TE-toimistoista, työllisyyden kuntakokeiluista, ELY-keskuksista ja KEHA-keskuksesta uusille työvoimaviranomaisille n. 4 400 henkilöä.

TE-palvelu-uudistuksen myötä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan rahoitusta siirtyy kunnille siirtyvien tehtävien osalta osaksi kuntien valtionosuusrahoitusta. Määrärahaa siirtyy kehyksissä se määrä, joka olisi kehyksen mukaan budjetoitu työvoimapalveluiden järjestämiseen valtion talousarviossa tilanteessa, jossa valtio edelleen vastaisi työvoimapalveluiden järjestämisestä.

KEHA-keskus kirjanpitoyksiköllä nykyisin käytössä olevia määrärahoja siirtyy mm. seuraavilta määrärahamomenteilta:

- 32.01.02 Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot, siirtomääräraha 2v
- 32.01.03 Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot, siirtomääräraha 2v
- 32.30.51 Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut, siirtomääräraha 2v
- 32.30.55 Toimet työurien pidentämiseksi, arviomääräraha
- 33.20.50 Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta, arviomääräraha
- 33.20.52 Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta, arviomääräraha

30.9.2024

KEHA-keskuksella kuitenkin säilyy ja uudistuksen myötä KEHA-keskukselle myös siirtyy uusia valtakunnallisia vastuita työvoimapalveluihin liittyen. TE24- ja KOTO24 -uudistusten myötä KEHA-keskuksen vastuulla ovat muun muassa työvoima- ja kotoutumistehtävien valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen ja neuvontapalvelujen tuottaminen, tiedolla johtamisen tukipalvelut, työttömyysturvaan ja palkkaturvaan liittyviä tehtäviä sekä osaajien maahanmuuton edistäminen osana ns. Work in Finland -toimintoa. KEHA-keskus vastaa 1.1.2025 alkaen mm. työvoimapalvelujen valtakunnallisen tietovarannon, palvelualustan ja asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden kehittämisestä ja ylläpidosta.

KEHA-keskus on 1.1.2025 alkaen työ -ja elinkeinoministeriön ohella ainoa valtion viranomainen, jolla on työllisyydenhoitoon liittyvä tehtäväkokonaisuus. KEHA-keskuksen uudet tehtävät ELY-lain (Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista, voimaan 1.1.2025) mukaan ovat mm. seuraavat:

- 1) vastata työvoimapalveluiden valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista;
- 2) seurata ja arvioida työvoimapalvelujen tuloksellisuutta ja toimivuutta sekä tuottaa niitä koskevaa tietoa;
- 3) hoitaa valtakunnallisia palveluja, joilla edistetään osaajien maahanmuuttoa ja työvoiman liikkuvuutta (kansainvälisen rekrytoinnin palvelut);
- 4) hoitaa palkkaturvan toimeenpanoon liittyvät tehtävät, joista säädetään palkkaturvalaissa (866/1998) ja merimiesten palkkaturvalaissa (1108/2000);
- 5) hoitaa työttömyysturvalain (1290/2002) 11 luvussa sille säädettyt tehtävät;
- 6) hoitaa julkisiin työvoimapalveluihin ja työttömyysturvaan sekä yritystoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen liittyviä valtakunnallisia tieto- ja neuvontapalveluja;
- 7) tukea työvoimaviranomaisia työvoimapalvelujärjestelmän kehittämisessä sekä antaa työvoimaviranomaisille oikeudellista neuvontaa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023), työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023), työttömyysturvalain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) toimeenpanossa (28.6.2024/444)

Uuden tehtäväkokonaisuuden myötä KEHA-keskus vastaa työvoima ja kotoutumisen palveluita tuottavien viranomaisten tietojärjestelmäpalveluista. Kunnille on asetettu käyttövelvoite valtion tarjoamiin asiakkuudenhallinta järjestelmiin. KEHA-keskuksella on työvoimapalveluiden järjestämislain 120 § nojalla velvollisuus kehittää tietojärjestelmiä yhteistyössä tulevien työvoimaviranomaisten kanssa.

Lisäksi KEHA-keskuksen tuleviin tehtäviin kuuluu tulevien työvoimaviranomaisten oikeudellinen tuki ja osaamisen kehittämisen palvelut, joilla varmistetaan yhdenvertaisuuden toteutuminen tiedollisten taitojen ja osaamisen osalta niin, että jokaisella työvoimaviranomaisella on edellytykset lainsäädännön toimeenpanolle.

Merkittävä uusi tehtävä on TE- ja kotopalveluihin liittyvä arviointiin, seurantaan ja raportoinnin kehittämiseen liittyvä tehtävä. KEHA-keskus rakentaa kuntien käyttöön

30.9.2024

operatiiviseen johtamiseen tarkoitettua digitaalista raportointiratkaisua, jonka avulla tulevat viranomaiset ja ohjaavat tahot pystyvät ylläpitämään ajantasaista tilannekuvaa sekä kehittämään toimintaa tiedon pohjalta. Arviointitehtävän pohjalta poliittista päätöksentekoa, tavoitteen asetantaa ja näihin liittyvää harkintaa voidaan soveltaa pohjaten yhdenvertaisesti tuotettuun tietoon. Arviointitoiminnan tuloksista hyötyvät ohjaavat viranomaistahot, poliittiset päättäjät niin paikallisella kuin valtakunnallisellakin tasolla, kansalaiset ja työllisyysviranomaiset itse.

Uusien toimintojen, tietojärjestelmien ja kyvykkyyksien rakentaminen edellyttää riittävää resurssointia lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä, jotta varsinaiseen lisäarvon tuottamiseen voidaan luoda edellytykset. Etenkin tietojärjestelmien kehittäminen vaatii ponnisteluja lähivuosina, jotta tekoälyn ja automaation tuottamat hyödyt pystytään toteuttamaan. Esimerkiksi työttömyysturvan osalta automaation tuottamat potentiaaliset taloudelliset hyödyt ovat merkittäviä, mutta automaation kehittäminen vaatii resursseja, jotta tavoitteisiin päästään.

KEHA-keskukselle on budjetoitu vuoden 2025 talousarvioon määrärahoja edellä mainittujen tehtävien hoitamiseen. Määrärahoja on budjetoitu mm. kotoutumislain kokonaisuudistukseen, TE-palvelu-uudistuksen muutoskustannuksiin ja TE-palvelu-uudistuksen valtiolle jäävien tehtävien hoitamiseen. Määrärahamitoitus on tehty tällä hetkellä olevan, parhaan tiedon mukaisesti. Aika näyttää onko ao. tehtäviin varattu määrärahamitoitus riittävä ao. tehtävien laadukkaaseen hoitamiseen. Nyt jo kuitenkin tiedetään, että valtionhallintoon kohdistuvat säästötoimenpiteet ja niiden aikaistuminen vuodelle 2025, muodostavat riskin, että lisäarvon tuotto vaarantuu eikä pitkän aikavälin säästöjä automaatiota kehittämällä pystytä varmistamaan. Tämän vuoksi riittävän resurssoinnin varmistaminen on tärkeää, eikä säästötoimia tulisi kohdistaa enempää sektoreille, joilla on vastuita isojen uudistusten läpivienneistä ja edellytykset tuottaa säästöjä valtiontalouteen keskipitkällä aikavälillä.

KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisten välinen yhteistyö ja yhdessä kehittäminen ovat avainasemassa palvelurakenteen toimivuuden ja sitä tukevien tietojärjestelmien sekä tiedolla johtamisen edelleen kehittämisessä, jotta voidaan tehostaa toimintaa. Yhteistyöhön liittyvät resurssit ja rahoitus KEHA-keskuksessa on keskeistä turvata myös vuodesta 2025 eteenpäin.

TE-palvelu-uudistuksen myötä KEHA-keskukselle jää myös joitain jäännöskustannuksia. Mm. toimitiloista ja leasing palveluna hankituista laitteista jää KEHA-keskuksen maksettavaksi jäännösvuokria, joiden kattamiseen tarvitaan ja tullaan hakemaan rahoitusta tulevista lisätalousarvioista.

Valtion aluehallintouudistus

Hallitusohjelman mukaista valtion aluehallinnon uudistamisen lainsäädäntövalmistelua jatketaan vuonna 2024. Samaan aikaan TE-palvelu uudistuksen kanssa KEHA-keskus on vahvasti mukana myös valtion aluehallinnon uudistamishankkeissa. Valtion aluehallinnon uudistamisen tavoitteena on sujuvoittaa lupaprosesseja ja vahvistaa yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta. Pääperiaatteena on monialaisuus. Ensisijaisesti tämä tarkoittaa lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien kokoamista uuteen perustettavaan monialaiseen virastoon, johon yhdistetään Valvira, Aluehallintovirastot sekä ELY-keskusten Y-vastuualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät.

30.9.2024

ELY-keskusten puitteissa järjestetyn hallinnon osalta lähtökohtana on monialainen valtion aluehallinto, joka kootaan nykyistä vahvemmille alueille Elinvoimakeskusiksi.

Uudistuksen valmistelussa ja toteuttamisessa tulee turvata riittävät resurssit ELY-keskuksille ja KEHA-keskukselle. KEHA-keskus esittääkin huolensa toimintamenomäärärahoihin kohdistuvista säästöistä ja niiden aikaistumisesta vuodelle 2025. Jos toimintamenomäärärahoihin kohdistuvien säästöjen vuoksi joudutaan tekemään myös henkilöstöön kohdistuvia leikkauksia, on vaarana se, että uusien virastojen valmisteluun ei voida osoittaa henkilöitä tai sitten joudutaan tinkimään lakiin perustuvista palveluista.

Säästöistä huolimatta, eduskunnan hyväksymien uudistusten läpiviemiseen, tulee turvata riittävät resurssit, jotta uudistukset saadaan vietyä läpi onnistuneesti ja aikataulussa ja jotta saadaan luotua mahdollisimman hyvät lähtökohdat uudistuksille asetettujen tavoitteiden saavuttamiselle. Edellä kerrottujen muutosten ja uudistusten toteuttamisessa ja onnistumisessa KEHA-keskuksella on merkittävä rooli.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt talousjohtaja Johanna Sommarberg ja ratkaissut johtaja Heikki Heikkilä.

Liitteet	Kirjoita tähän
Jakelu	Kirjoita tähän
Tiedoksi	Kirjoita tähän

Tämä asiakirja KEHA/69627/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/69627/2024 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Heikkilä Heikki 01.10.2024 10:17

Esittelijä Sommarberg Johanna 01.10.2024 09:11